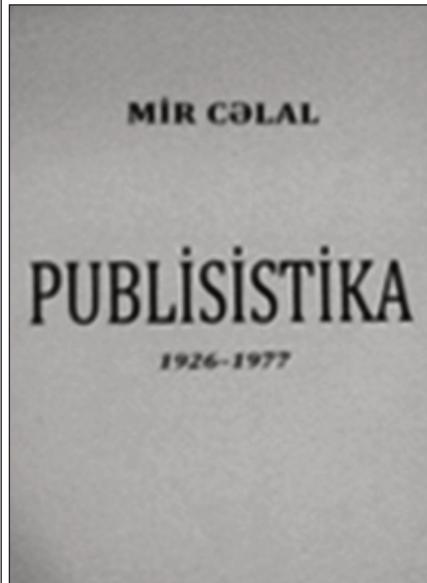

(Əvvəli 3-cü səhifədə)

Ədibin Abbas Səhhət haqqında məqaləsi 10, Məmməd Səid Ordubadı haqqında məqaləsi 6, Nəriman Nərimanov və Cəlil Məmmədquluzadə haqqında məqalələri isə 5 dəfə həm "XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı" adlı ali məktəblər üçün dərslikdə, həm "Azərbaycanda ədəbi məktəblər (1905-1917)", həmçinin digər kitablarda çap olunmuşdur.

Mir Cəlal Nizamının "İlin fəsilələri", "Xeyir və şər", "Kərpickəsən",

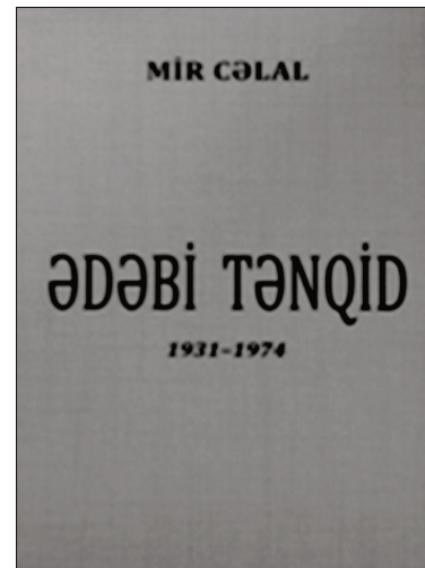

"Fitnə", "Yeddi gözəl" əsərlərini müxtəlif illərdə kitab şəklində çap etdirmişdir ki, bunlardan ən çox nəşr ediləni "Fitnə" (6) və "Yeddi gözəl" (4) əsərləridir.

Ədib Həmid Alimcan, S.Xaldarova, Batı, Bəhrəm İbrahim, V.Maya-

"Ön söz" məqaləsində müəllif görkəmlə ədibin həyat və yaradıcılığını dövrlər üzrə vermiş, yaziçini "öz taleyi ilə Azərbaycanın Şimalı ilə Cənubunun ümummilli bütövlüyüünü həyatı simvolu" adlandırmışdır. "Bir gəncin manifesti"ndən "Bir səfirin manifesti"nə adlı əlavədə görkəmlə Azərbaycan ziyanlı-intellektualı Hafiz Paşayevin "Bir səfirin manifesti" kitabı ilə Mir Cəlalin "Bir gəncin manifesti" əsəri arasında müxtəlif dövrlərdə, müxtəlif janrlarda yazılsalar da, həm ideya-məzmun, həm də ifadə üslubca kifayət qədər dörin əlaqələrin olmasından bəhs edilmişdir.

Milli Kitabxana Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi ilə birlikdə Azərbaycanın görkəmlə şəxsiyyətlərinə dair tanıtım nəşrləri layihəsinin icrasına başlamışdır. Bu layihəyə əsasən görkəmlə şəxsiyyətlərin, alim və ziyalıların heç zaman çap olunmayan əsərləri, habelə onla-

mədəniyyəti, kitabxana və qiraətxanalar haqqında fikirlərini əks etdirən bir neçə məqaləsinə rast gəlirik. 1932-ci ildə "Gənc işçi" (18 sentyabr, №216 (1276) və "Pioner işçisi" (№7-8 (116)) qəzetlərində çap olunmuş "Gənc okucuları təşkil edəlim!" adlı məqaləsində ədib gənc işçi oxucuların tələbatlarının ali və orta ixtisas məktəblərinin kitabxanalarında və nəşriyyatlar tərəfindən ödənilməsi sahəsindəki problemləri önə çəkmış, hələ o vaxt üçün böyük kitabxanalarда gənclər bölməsinin yaradılmasını, ayrıca işçilər vasitəsilə gənc işçi oxuculara praktiki iş aparılmasına müvəffəq olmağın lazımlığını yazmışdır. Ədib qeyd etmişdir ki, gənclərin əməli göstərişləri, tənqidli təhlili, çıxışları, kitablar haqqındaki təklifləri sistematik surətdə çap edilməli, gənclərə aid kitablara tənqidlər yazılmalı, mədəni cəbhəmizin ən aktual və plan məsələsi kimi gəncliyin kitaba olan ehtiyacı təşkilatlı və müvəffəqiyyətli şəkildə ödənilməlidir.

1945-ci ildə "Ədəbiyyat" qəzetiində çap olunmuş "Kitab mədəniyyətiniz haqqında" (№10 (408), 12 aprel) adlı məqaləsində isə ədib M.Ə.Sabirin cəhalətə gülərək nicat yolunu kitabda, oxumaqda gördüğünü əks etdirən bir misrasını yazaraq kitabın gördüyü böyük mədəni, inqilabi işi nəzərə alaraq ölkədə kitab mədəniyyətinə, nəşriyyata, mətbəələrin güclənməsinə, kitabxana şəbəkələrinin hər zaman və hər yerdə genişlənməsinə verilmiş xüsusi fikirdən, kitab ilə oxucu arasındakı maneələrin (savadsızlığın, cəhalətin, avamlığın...) tezliklə aradan qaldırılmasına yönəlmüş diqqət, vəsait və sərf edilmiş səydən danışır. O, yaxşı kitab yaratmaq sahəsində qarşıda duran vəzifə-

MİR CƏLAL ƏDƏBİ İRSİ AZƏRBAYCAN MİLLİ KİTABXANASININ NƏŞRLƏRİNDE

kovski, Mir Təmir, Muratsan, Fəxri Erdincdən tərcümələr etmişdir.

Mir Cəlal haqqında ən çox çap olunmuş müəlliflər bunlardır: H.Hüseynova (49), B.Nəbiyev (34), N.Həsənzadə, Ə.Hüseynov (24), H.Əfəndiyev (23), M.Arif (21), Z.Əliyeva (20), T.Salamoğlu (17), N.Cəfərov, T.Mütəllimov (15), M.Cəfər (14), C.Xəndan (13), N.Babayev, A.Hacıyev, İ.Əliyeva, Y.İsmayılov, C.Muradov (11), Y.Seyidov, D.Səlimxanlı, Q.Namazov, Q.Xəlilov, X.Əlimirzəyev, C.Abdullayev (10).

Ədibin "Seçilmiş əsərləri" və "Bir gəncin manifesti" əsəri rus dilində kitab kimi 5 dəfə, "Ürəkdə yazı" və "Tamaşa" hekayələri 4 dəfə, uşaqlar üçün işlədiyi Nizamının "Fitnə" əsəri kitab şəklində 4 dəfə işiq üzü görmüşdür. Mir Cəlal haqqında bu dildə ən çox yazı ilə çap olunan H.Hüseynova (10), əsərlərini ən çox tərcümə edənlər isə S.Bəylərova və Ə.Şərif (7), E.İbrahi-mov (5) və V.Vasilevskiy (4) olmuşdur.

Akademik Nizami Cəfərovun müəllifi olduğu "Mir Cəlalin milli idealları" adlı kitab da Milli Kitabxananın nəşridir. Kitabın elmi məsləhətçisi Xalq şairi Nəriman Həsənzadə, elmi redaktoru isə Milli Kitabxananın direktoru prof. Kərim Tahirov. "Ön söz", "Milli tərəqqidən milli müstəqilliye", "Milli ədəbi irs... Və milli ideallar", "Ədibin ailə metafizikası", "Son söz"dən ibarət olan kitabda "Bir gəncin manifesti"ndən "Bir səfirin manifesti"nə adlı əlavə də verilmişdir.

rın dünyada tanıdılmasına xidmət edən bioqrafik materialların nəşri nəzərdə tutulur. Həmin seriyadan Mir Cəlal Paşayevin indiyədək ayrıca kitab şəklində çap olunmayan ədəbi-tənqid və publisistik məqalələri küll halında 2 kitabda toplanaraq oxuculara və tədqiqatçılara təqdim olunmuşdur. "Mir Cəlal. Publisistika (1926-1977)" və "Mir Cəlal. Ədəbi tənqid (1931-1974)" adlı bu iki nəşrdəki materiallar əsasən Milli Kitabxananın arxiv fondunda mühafizə olunan dövrü mətbuat nəşrlərindən, ölkəmizin digər iri kitabxanalarının zəngin kolleksiyalarından və Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Arxivinin fondlarından toplanmışdır.

Layihənin rəhbəri Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev, elmi məsləhətçi akademik Nizami Cəfərov, tərtibçi və elmi redaktoru prof. Kərim Tahirov, ön sözlərin müəllifləri professor Asif Rüstəmli və "Ədəbin evi"nin əməkdaşı Elnur İmanbəyli, redaktor və çapa hazırlayanları kitabxananın əməkdaşları Əməkdar mədəniyyət işçisi Ədibə İsmayılova və fəlsəfə doktoru Validə Həsənova, dizayneri Fikret Məlikov olan bu kitabların hazırlanması zamanı əski əlifbada, köhnə latin əlifbasında və kiril qrafikası ilə Azərbaycan dilində dərc olunmuş materiallar bir-bir zərgər dəqiqiliyi ilə nəzərdən keçirilmiş və yaradıcı kollektivin gərgin əməyinin bəhrəsi olaraq meydana gəlmışdır.

"Mir Cəlal. Publisistika (1926-1977)" adlı kitabda ədibin kitab, kitab

lərin hər hansı bir sahədəki vəzi-fələrdən daha çox olduğunu, ədəbiyyatımızın yaxşı nümunələrinin 5-10 ildə bir yenidən nəşr edilməli olduğunu yazır. Ədib və şairlərimizin şöhrət qazanan əsərlərinin yenidən nəşrinin mədəniyyətimizin, oxucularımı-zın tələbi hesab edir, nəşriyyatlarımız bu vəzifələrin öhtesindən hansı səviyyədə gələ biləsindən, kitab nəşrinin çətinliyindən danışır. Hər iki kitabda məqalələr xronologiya üzrə verilmişdir.

"Mir Cəlal. Publisistika (1926-1977)" adlı kitaba 119, "Mir Cəlal. Ədəbi tənqid (1931-1974)" adlı kita-ba isə 92 məqalə daxil edilmişdir..

Məqalələr əsasən "Ədəbiyyat və incəsənət", "Azərbaycan müəllimi", "Kommunist", "Azərbaycan gəncləri", "Gənc işçi", "Zəhmet", "Azərbaycan pioneri" qəzetlərində, "Uluduz", "Elm və həyat", "Azərbaycan", "İnqilab və mədəniyyət" jurnallarında çap olunmuşdur.

Kitabxananın hazırladığı bu fundamental əsərlər ədəbiyyatşunaş tədqiqatçıları üçün qiymətli mənbələr hesab edilir və ədibin ərisinin araşdırılmasında istiqamətverici məxəz rolunu oynayırlar.

**Aygün HACIYEVA,
Azərbaycan Milli Kitabxanasının
şöbə müdürü,
AMEA-nın doktorantı**